

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA’LIM VAZIRLIGI**

**BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI HUZURIDAGI
PEDAGOG KADRLARNI QAYTA TAYYORLASH VA ULARNING
MALAKASINI OSHIRISH MINTAQAVIY MARKAZI**

**“TARBIYA DARSLARIDA LOYIHAGA
ASOSLANGAN TA’LIM
TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANISH”**

MODULINING

O‘QUV-USLUBIY MAJMUASI

Malaka oshirish kursi yo‘nalishi: Tarbiya

Tinglovchilar kontingenti: Akademik litseylar pedagog xodimlari

Buxoro – 2025

Modulning o‘quv-uslubiy majmuasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 2024 yil “27” dekabrda 485-sonli buyrug‘i bilan tasdiqlangan “Tarbiya” yo‘nalishi bo‘yicha akademik litseylar pedagog xodimlarini malakasini oshirish kursining o‘quv reja va dasturiga muvofiq ishlab chiqilgan.

Tuzuvchilar: **Olimov Sh.Sh.** - Buxoro davlat universiteti pedagogika kafedrasi mudiri p.f.d., professor,
Samiyeva Sh.X. - Buxoro davlat universiteti pedagogika kafedrasi dotsenti, p.f.f.d. (PhD)

Taqrizchi: **Adizov B.R.** – Buxoro davlat universiteti professori, p.f.d.

MUNDARIJA

I. ISHCHI DASTUR.....	4
II. MODULNI O‘QITISHDA FOYDALANILADIGAN INTREFAOL TA’LIM METODLARI.....	9
III. NAZARIY MATERIALLAR.....	12
IV. AMALIY MATERIALLAR.....	35
V. GLOSSARIY.....	41
VI. ADABIYOTLAR RO‘YXATI.....	47

I. ISHCHI DASTUR

KIRISH

Ishchi dastur O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 23-sentabrda tasdiqlangan "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 3-dekabrda "Iqtidorli yoshlarni saralab olish tizimi va akademik litseylar faoliyatini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4910-son Qarori, Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 6-iyundagi "Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida "Tarbiya" fanini bosqichma-bosqich amaliyotga joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 422-son hamda Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 1-iyundagi "Akademik litseylar rahbar va pedagog xodimlarining uzluksiz malakasini oshirish tizimini joriy etish to'g'risida"gi 296-son Qarorlarida belgilangan ustuvor yo'nalishlar mazmunidan kelib chiqqan holda tuzilgan bo'lib, u zamonaviy talablar asosida malaka oshirish jarayonlarining mazmunini takomillashtirish hamda akademik litseylar pedagog xodimlarining kasbiy kompetentligini muntazam oshirib borishni maqsad qiladi.

Ishchi dastur doirasida berilayotgan tayanch moduli mavzulari orqali akademik litseylarda faoliyat olib borayotgan o'qituvchilarni tarbiya fanining jamiyat va shaxs rivojlanishidagi o'rni, jamiyatda bir maqsad sari qaratilgan dunyoqarashni shakllantirish, tarbiyada ijtimoiylashuv mexanizmlari, tarbiyada ijtimoiy-psixologik qonuniyatlar va obyektiv jarayonlar bilan birgalikda o'qituvchilarning ehtiyojlari asosida tanlab olingan modullari bo'yicha bilim, ko'nikma va malakalarga ega bo'lishlari ta'minlanadi.

Модулнинг мақсади ва вазифалари

"Tarbiya darslarida loyihaga asoslangan ta'lim texnologiyasidan foydalanish" modulining maqsadi o'qituvchilarning modul bo'yicha zarur kasbiy bilim, ko'nikma va malakalarini yangilash, kasbiy kompetentligi va pedagogik mahoratining rivojlanishini ta'minlashdan iborat.

Modulning **vazifalariga** quyidagilar kiradi:

- o'qituvchilarning **"Tarbiya darslarida loyihaga asoslangan ta'lim texnologiyasidan foydalanish"** moduli bo'yicha kasbiy bilim, ko'nikma, malakalarini yangilab borish;

- o'qituvchilarning **"Tarbiya darslarida loyihaga asoslangan ta'lim texnologiyasidan foydalanish"** modulini o'qitish sifati va samaradorligini ta'minlashga qaratilgan kasbiy mahorat darajasini oshirish;

- **"Tarbiya darslarida loyihaga asoslangan ta'lim texnologiyasidan foydalanish"** moduli bo'yicha o'qitishning innovatsion texnologiyalari va ilg'or xorijiy tajribalarni o'zlashtirish hamda ulardan o'quv jarayonida samarali foydalanish ko'nikmalarini shakllantirish;

- o'quv-tarbiya jarayonini fan va ishlab chiqarish integratsiyasini ta'minlashga qaratilgan faoliyatni tashkil etish.

Kurs yakunida tinglovchilarning bilim, ko‘nikma va malakalari hamda kompetentligiga qo‘yiladigan talablar:

Kurs yakunida tinglovchilar quyidagi yo‘nalishlarda bilim, ko‘nikma, malaka hamda kompetensiyalarga ega bo‘lishlari talab etiladi:

Tinglovchi:

- tarbiya fanini zamonaviy talablar asosida o‘qitishning ilmiy, metodologik asoslari va ularning mazmun-mohiyatini;
- uzluksiz ma‘naviy tarbiya Konsepsiyasida dunyo pedagogik tajribasi va yutuqlarini;
- yoshlar tarbiyasini zamonaviy asosda ilmiy-texnologik isloh qilish tamoyillarini;
- milliy tarbiya texnologiyalarning mazmunini **bilishi** lozim.

Tinglovchi:

- tarbiya fanini o‘qitishda milliy pedagogikaning tajribalaridan foydalana olish;
- loyiha usulida tarbiya fanini o‘qitish usul, shakl va vositalarini amalda qo‘llay olish;
- tarbiya fanini o‘qitishda ilg‘or mahalliy va xorijiy pedagogik tajribalaridan foydalangan holda tashkil etish **ko‘nikma va malakalariga** ega bo‘lishi lozim.

Tinglovchi:

- Tarbiya darslarida loyihaga asoslangan ta‘lim texnologiyasidan foydalanishga tayyorlash mexanizmlaridan foydalana olish;
- tarbiya fanini o‘qitishda ilg‘or pedagogik tajribalarni amalda qo‘llay olish;
- tarbiyaviy faoliyatga tayyorlash tizimini takomillashtirishda bevosita muammolarni aniqlash va ularning yechimiga doir ilmiy yondashuvlarga asoslanish;
- tarbiyada o‘zaro samarali hamkorligini rivojlantirish tajribalarini amalda qo‘llash **kompetensiyalariga** ega bo‘lishi lozim.

O‘QUV MODULI BO‘YICHA SOATLAR TAQSIMOTI

№	Модул mavzulari	Jami	Umumiy auditoriya soati	Jumladan	
				Naza riv	Amal iy
1.	“Tarbiya” fanini zamonaviy talablar asosida o‘qitishning ilmiy, metodologik asoslari	2	2	2	
2.	“Tarbiya” fanining mazmuni va uni loyiha usulida o‘qitish	2	2		2
3.	Tarbiya darslarida loyihaga asoslangan ta’lim texnologiyasidan foydalanish mexanizmlari	2	2		2
	Jami	6	6	2	4

NAZARIY MASHG‘ULOTLAR MAZMUNI

1.3. Tarbiya darslarida loyihaga asoslangan ta’lim texnologiyasidan foydalanish.

“Tarbiya” fanini zamonaviy talablar asosida o‘qitishning ilmiy, metodologik asoslari. “Tarbiya” fanini o‘qitishga qo‘yiladigan talablar va o‘ziga xos xususiyatlari. Uzluksiz ma’naviy tarbiya Konsepsiyasida dunyo pedagogik tajribasi va yutuqlari. O‘zbekistonda yoshlar tarbiyasini zamonaviy asosda ilmiy-texnologik isloh qilish tamoyillari.

“Tarbiya” fanining mazmuni va uni loyiha usulida o‘qitish. “Tarbiya” fanini o‘qitishda milliy pedagogikaning tajribalariga tayanish. Loyiha usulida “Tarbiya” fanini o‘qitish usul, shakl va vositalari. Tarbiya jarayonida o‘qituvchi va murabbiylarning maqomi.

O‘qituvchilar tarbiya darslarida loyihaga asoslangan ta’lim texnologiyasidan foydalanishga tayyorlash mexanizmlari. Tarbiyaviy ishlar jarayonida milliy va

umuminsoniy qadriyatlarga nisbatan hurmatni shakllantirish. O'qituvchilar tarbiya ishlarini tashkil etish va boshqarishda ilg'or pedagogik tajribalarni aniqlash. Tarbiyada oilaning ta'lim muassasasi bilan o'zaro samarali hamkorligini mustahkamlash mexanizmlari

1-Mavzu: “Tarbiya” fanini zamonaviy talablar asosida o‘qitishning ilmiy, metodologik asoslari (2 soat nazariy).

REJA:

1. “Tarbiya” fanini o‘qitishga qo‘yiladigan talablar va o‘ziga xos xususiyatlari
2. Uzluksiz ma’naviy tarbiya Konsepsiyasida dunyo pedagogik tajribasi va yutuqlari.
3. O‘zbekistonda yoshlar tarbiyasini zamonaviy asosda ilmiy-texnologik isloh qilish tamoyillari

AMALIY MASHG‘ULOTLAR MAZMUNI

1-Mavzu: “Tarbiya” fanining mazmuni va uni loyiha usulida o‘qitish (2 soat amaliy).

REJA:

1. “Tarbiya” fanini o‘qitishda milliy pedagogikaning tajribalariga tayanish.
2. Loyiha usulida “Tarbiya” fanini o‘qitish usul, shakl va vositalari.
3. Tarbiya jarayonida o‘qituvchi va murabbiylarning maqomi.

2-Mavzu: Tarbiya darslarida loyihaga asoslangan ta’lim texnologiyasidan foydalanish mexanizmlari. (2 soat amaliy)

REJA:

1. Tarbiyaviy ishlar jarayonida milliy va umuminsoniy qadriyatlarga nisbatan hurmatni shakllantirish.
2. O‘qituvchilar tarbiya ishlarini tashkil etish va boshqarishda ilg'or pedagogik tajribalarni aniqlash.
3. Tarbiyada oilaning ta'lim muassasasi bilan o'zaro samarali hamkorligini mustahkamlash mexanizmlari

ADABIYOTLAR RO‘YXATI

I. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining asarlari

1. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. – T.: “O‘zbekiston”, 2017. – 488 b.
2. Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo‘limizni qat’iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko‘taramiz. 1-jild. – T.: “O‘zbekiston”, 2017. – 592 b.
3. Mirziyoyev Sh.M. Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir. 2-jild. T.: “O‘zbekiston”, 2018. – 507 b.

4. Mirziyoyev Sh.M. Niyati ulug' xalqning ishi ham ulug', hayoti yorug' va kelajagi farovon bo'ladi. 3-jild.– T.: "O'zbekiston", 2019. – 400 b.

5. Mirziyoyev Sh.M. Milliy tiklanishdan – milliy yuksalish sari. 4-jild.– T.: "O'zbekiston", 2020. – 400 b.

II. Normativ-huquqiy hujjatlar

O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. – T.: O'zbekiston, 2018.

O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 23-sentabrda qabul qilingan "Ta'lim to'g'risida"gi O'RQ-637-sonli Qonuni.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi "2022 — 2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-sonli Farmoni.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 26-sentabr "Oliy ta'lim muassasalariga kirish uchun nomzodlarni maksadli tayyorlash tizimini yanada takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-3290-sonli Qarori.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabr "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-5847-sonli Farmoni.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 29-oktabr "Ilm-fanni 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-6097-sonli Farmoni.

12. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 3-dekabrda "Iqtidorli yoshlarni saralab olish tizimi va akademik litseylar faoliyatini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" PQ-4910-son Qarori.

13. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 1-iyundagi "Akademik litseylar rahbar va pedagog xodimlarining uzduksiz malakasini oshirish tizimini joriy etish to'g'risida" 296-son Qarori.

14. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 6-iyuldagi "Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida "Tarbiya" fanini bosqichma-bosqich amaliyotga joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 422-son Qarori.

15. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 31-dekabrda "Uzduksiz ma'naviy tarbiya konsepsiyasini tasdiqlash va uni amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 1059-son Qarori

III. Maxsus adabiyotlar

16. Asekretov O.K., Borisov B.A., Bugakova N.Y. i dr. Sovremenniy obrazovatelniy texnologii: pedagogika i psixologiya: monografiya. – Novosibirsk: Izdatelstvo SRNS, 2015. – 318 s. <http://science.vvsu.ru/files/5040BC65-273B-44BB-98C4-CB5092BE4460.pdf>

17. Belogurov A.Y. Modernizatsiya protsessa podgotovki pedagoga v kontekste innovatsionnogo razvitiya obshestva: Monografiya. – M.: MAKSS Press, 2016. – 116 s. ISBN 978-5-317-05412-0.

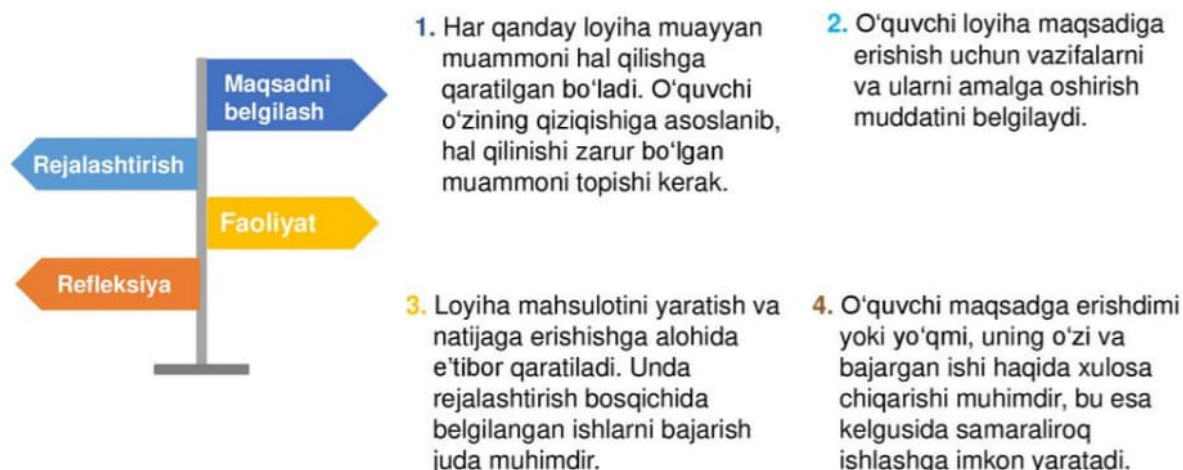
18. Gulobod Qudratulloh qizi, R.Ishmuhammedov, M.Normuhammedova. An'anaviy va noan'anaviy ta'lim. – Samarqand: "Imom Buxoriy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi" nashriyoti, 2019. 312 b.
19. Muslimov N.Ava boshqalar. Innovatsion ta'lim texnologiyalari. O'quv-metodik qo'llanma. – T.: "Sano-standart", 2015. – 208 b.
20. Ishmuhammedov R., Abduqodirov A., Pardayev A. Ta'limda innovatsion texnologiyalar (ta'lim muassasalari pedagog-o'qituvchilari uchun amaliy tavsiyalar). – T.: "Iste'dod" jamg'armasi, 2008. – 180 b.
21. Ishmuhammedov R., Abduqodirov A., Pardayev A. Tarbiyada innovatsion texnologiyalar (ta'lim muassasalari pedagog-o'qituvchilari uchun amaliy tavsiyalar). – T.: "Iste'dod" jamg'armasi, 2009. – 160 b.
22. Topildiyev V. Ta'lim va tarbiya jarayonlarini tashkil etishning me'yoriy-huquqiy asoslari. - Toshkent: "Universitet". 2015. – 245b.
23. Quronov M., Turayev Sh. va boshq. Milliy tarbiya va yoshlar dunyoqarashini shakllantirish. o'quv qo'llanma, "Muharrir" nashriyoti 2017y. 18b.t
24. Kodirov A., Quronov M.va boshq.Fazilatli avlod: 7-18yosh gacha bo'lgan bolalarni tarbiyalash bo'yicha qo'l anma. "Muharrir" nashriyoti 2019 y.
25. Olimov Sh.SH.. Ma'naviy-axloqiy tarbiya asoslari. (Monografiya). –T.: «Fan va texnologiya», 2015, 228 bet.

IV. Internet saytlar

26. <http://edu.uz> – O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi
27. <http://lex.uz> – O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi
28. <http://lib.bimm.uz> –Bosh ilmiy-metodik markazi
29. <http://ziyonet.uz> – Ta'lim portali ZiyonET
30. <http://natlib.uz>–Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston Milliy kutubxonasi.

II. FOYDALANILADIGAN INTREFAOL TA'LIM METODLARI

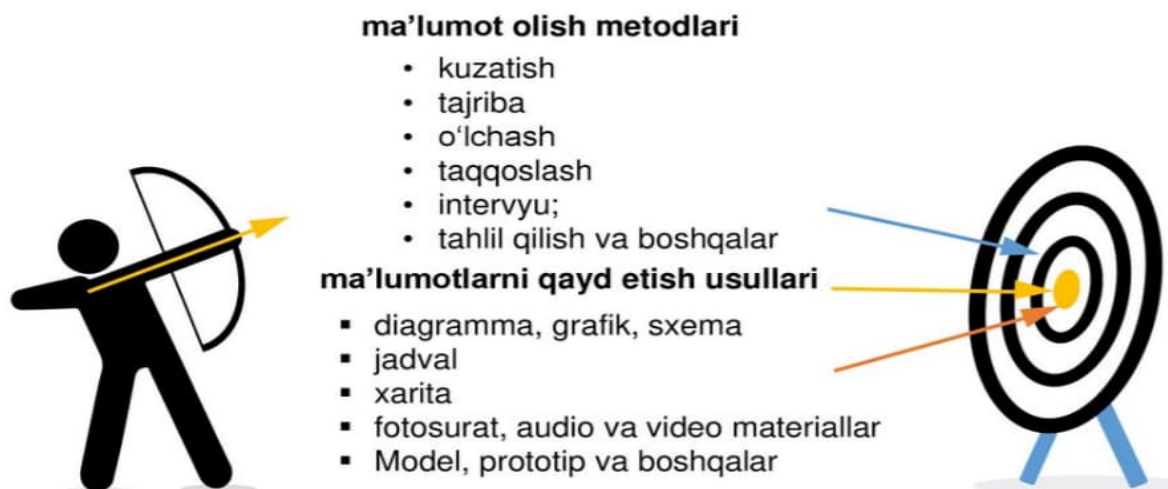
Loyiha ishini bajarish bosqichlari

Loyiha ishining afzalliklari

Loyiha ishini bajarishda qo'llaniladigan metod va usullar

TOPSHIRIQLAR

6

«Qadamma-qadam» treningi. Mashg'ulot «qadamma-qadam» usuli asosida tashkil etiladi, ya'ni mashg'ulot davomida amalga oshirilishi kerak bo'lgan har bir ish bir qadam deb olinadi va har bir qadamda o'quvchilar biron-bir faoliyatda ishtirok etadilar yoki biron-bir ish bajaradilar.

«Ma'naviy jihatdan boy inson bilan moddiy boy inson o'rtasiga «Xitoy devori» qo'yish to'g'ri emas. Moddiy boy inson ma'naviy jihatdan qashshoq yo, aksincha, ma'naviy jihatdan yetuk kishining moddiy muhtojligi ko'proq bo'lishi mumkin. Agar bir shaxsda buning ikkalasi ham shakllangan bo'lsa – yaxshi. Lekin moddiy boy insonning ma'naviy qashshoqligi yomon oqibatlarga olib kelishi hech gap emas».

Keys topshiriqlarini bajarishda qo'llaniladigan tahlil (analiz) turlari

T.r.	Turlari	Tavsifi	Namoyon bo'lish shakli
1.	Muammoli tahlil	Muammolarni ajratish; muammolar ko'lami va ularning tasnifini shakllantirish	Vaziyatning muammoli jihatlarini tahlil qilish; vaziyatning muammoli shartlarini tahlil qilish; vaziyatning muammoli oqibatlarini tahlil qilish
2.	Tizimli tahlil	Obyektni tizimli yondashuv pozitsiyasidan o'z strukturasi va funksiyalariga ega tizim sifatida ko'rib chiqish	Deskript analiz: mavjud tuzilma asosida funksiyalarni shakllantirish; konstruktiv analiz: mavjud funksiyalar asosida tuzilma shakllantiriladi
3.	Prakseologik tahlil	Faoliyatli jarayonlarni ularni optimallashtirish nuqtayi nazaridan ko'rib chiqish	Faoliyatni optimallashtirish usullarini analiz qilish; faoliyatni modellashtirish va algoritm-lashtirish
4.	Prognostik tahlil	Vaziyatning keyingi rivojiga nisbatan farazlar keltirish	Normativ prognostik analiz; konseptual prognostik analiz

Ishchanlik o'yini ssenariysi quyidagilardan iborat: faoliyat maqsadi; o'yin vazifasi, o'rganiladigan muammo tafsiloti; vaziyatning tafsiloti va ishtirok etuvchilarning tasnifi. O'yinga kirishish quyidagilarni anglatadi:

– guruhni shakllantirish;

– mashg'ulotlarning bosh maqsadini ifodalash;

– muammo va vaziyatni vujudga keltirish;

– rollarni taqsimlash;

– o'yin reglamentini o'rnatish;

– materiallar, yo'riqnomalar, qoidalar
va ko'rsatmalar to'plamini tarqatish;

– maslahatlar berish.

Rollar qur'a tashlash yo'li bilan taqsimlanadi. Reglamentga, muloqot etikasiga, faollikni namoyish etishga va o'yinning oxirigacha ishtirok etilishiga alohida e'tibor qaratiladi.

“KEYS” METODI

Keys - ishlab chiqarishda sodir bo'ladigan, aniq muammoli vaziyatning tafsilotidir. Keys metodi ishlab chiqarish masalalarini mashg'ulotlarda tahlil qilish va hal qilish metodi hisoblanadi. Unda ishtirokchilarga haqiqiy hayotiy vaziyat bo'yicha fikr yuritish taklif qilinadi, bu vaziyat bayonida faqat amaliy masala ifodalanib qolmasdan, undagi muammoni yechish jarayonida o'zlashtirilishi zarur bo'lgan o'quv materiallari ham ifodalanadi.

Keys metodini qo'llash jarayonida tinglovchilarni vaziyatni tahlil qilishga o'rgatish maqsadida, vaziyatni quyidagi tartibda bayon qilish mumkin:

- muammoli (qo'yilgan muammo bo'yicha muammoli vaziyatlar majmuasini ajratish talab qilinib, ularning turlari, yechilish metodlariga muvofiq holda tanlanadi);
- tizimli (vaziyatlar tarkibining tavsiflari va vazifalarini aniqlash);
- sabab-oqibatli (vaziyatni keltirib chiqargan sabablarni aniqlash);
- tavsiyali (vaziyatni keltirib chiqargan sabablarni aniqlash);
- dasturiy-maqsadli (joriy vaziyatlar uchun tadbirlar dasturini ishlab chiqish);

- tashhisli (vaziyatdagi faoliyat mazmunini tashhislash, uni modellash).

O'quv mashg'ulotlarida keyslarni hal qilish algoritmi quyidagicha:

1. Topshiriqni berish (topshiriqni bajarish muddatini belgilash, keysning yechimini baholash tizimi bilan tanishtirish, mashg'ulotning texnologik modelini aniqlash).

2. Ta'lim beruvchining kirish so'zi. Asosiy savollarning qo'yilishi.

3. Tinglovchilarni 4-6 kishidan iborat mikroguruhlariga ajratish.

4. Ularning mikroguruhlardagi faoliyatini tashkil qilish (mikroguruhlarni nomlash, yetakchilarni va ekspert guruhini aniqlash).

5. Mikroguruhlardagi javoblar bilan tanishishini tashkil qilish.

6. Mikroguruhlararo munozarani tashkil qilish.

7. Ta'lim beruvchining umumlashtiruvchi so'zi, uning vaziyat yechimi to'g'risidagi fikri.

8. Tinglovchilarning ekspertlar tomonidan baholanishi.

9. Tinglovchilarning mashg'ulot haqidagi fikrlari.

10. Ta'lim beruvchining yakunlovchi so'zi. Mashg'ulot bo'yicha hulosalar chiqarish.

Keyslarni hal qilishda ta'lim beruvchi ta'lim oluvchi-tinglovchilarni yo'naltirib turishi va ulardagi faollikni qo'llashi, hal qilinayotgan muammoga nisbatan qiziqish uyg'otib turishi darkor.

Keyslar o'z mazmuniga qarab - mikrokeys, minikeys va umumiy keyslarga, maqsadi bo'yicha taktik, strategik keyslar kabi turlarga bo'linadi.

Keyslardan ta'lim jarayonida foydalanish tinglovchilar shaxsida quyidagi kasbiy-andragogik zaruriy sifatlarni shakllantiradi:

- mustaqil, ijodiy fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi;
- haqqoniy bo'lishiga o'rgatadi;
- nazariya va amaliyot o'rtasida uzviy bog'liqlikni shakllantiradi;
- muammoli vaziyatni yangicha shakllantirishga yordam beradi;
- vaziyatlarni hal etishda, unga tasir etuvchi omillarning mavjudligi va ularning ta'sirini e'tiborga olishga imkon beradi;
- boshqalar fikrini ham qabul qila olish malakasini shakllantiradi;
- savol berish madaniyatini tarkib toptiradi;
- qabul qilingan qaror uchun mas'ullik hissini tarbiyalaydi.

Keyslardan yakka tartibda, mikroguruhlarda va so'ngra umumiy guruhda muhokama, rolli o'yinlar va h.k.da foydalanish mumkin.

Jahon andragogikasida keng miqyosda samarali qo'llanayotgan keyslardan foydalanish - birinchidan, ta'lim oluvchi-tinglovchilarning fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi, ikkinchidan esa, o'quv jaraynini bevosita ishlab chiqarish bilan bog'laydi, Gerbart Spenser ta'kidlaganidek: «Ta'limning buyuk maqsadi bilim berish emas, balki xatti-harakatlarga o'rgatishdir» Yoxud, mavjud ta'lim tizimimizda aksariyat hollarda ta'lim berishdan maqsad, bilim berish yakuniy natija sifatida qaralsa, jahon miqyosida esa, o'zlashtirilgan bilimlarni amalda qo'llash ta'limning yakuniy natijasi deb qaralishini e'tirof etish lozim. Garvard (AKSH) universiteta moliyaviy menejment mutaxassisligi bo'yicha tahsil olayotgan magistrantlar o'qish davrida, banklarda sodir bo'lishi mumkin bo'lgan

2,5 mingta keysga javob topgandan so'ngina, diplom olish huquqiga ega bo'lishi fikrimizning dalilidir.

Keyslarni hal qilishda quyidagilarga e'tibor berish zarur: asosiy muammoni va unga ta'sir etuvchi omillarni; aniqlash, asosiy va ikkinchi darajali omillarni ajratish, muammoni hal qilishning muqobil yechimini ham ko'rib chiqish, eng maqbul qaror qabul qilish. Keyslarni hal qilishda yozma metodda taxlil qilish, unda etilgan muammoni yanada chuqurroq anglashga yordam beradi.

III. NAZARIY MATERIALLAR

1-Mavzu: “Tarbiya” fanini zamonaviy talablar asosida o‘qitishning ilmiy, metodologik asoslari (2 soat nazariy).

REJA:

1. “Tarbiya” fanini o‘qitishga qo‘yiladigan talablar va o‘ziga xos xususiyatlari
2. Uzluksiz ma’naviy tarbiya Konsepsiyasida dunyo pedagogik tajribasi va yutuqlari.
3. O‘zbekistonda yoshlar tarbiyasini zamonaviy asosda ilmiy-texnologik isloh qilish tamoyillari

Tayanch tushunchalar: *tarbiya, ma’naviyat, iste’dod, pedagogic tajriba, dunyoqarash, yosh avlod*

1. “Tarbiya” fanini o‘qitishga qo‘yiladigan talablar va o‘ziga xos xususiyatlari

Bugungi kunda, fan-texnika taraqqiyoti innovatsion jamiyatga bo‘lgan ehtiyoj yoshlar uchun ko‘plab imkoniyatlar yaratmoqda. Ular oldiga tezkor qaror qabul qilish, innovatsion tafakkurni shakllantirish, intellektual salohiyatni oshirish bilan birga milliy va umuminsoniy qadriyatlarga sodiq bo‘lish hayotiy talablarni qo‘ymoqda. Shu bois, O‘zbekiston Respublikasida „Tarbiya“ fani konsepsiyasi mazkur fanni davlatning ta’lim-tarbiya sohasidagi siyosatini amalga oshirishda mavjud bo‘lgan dolzarb muommolarni hal etishga yo‘naltiriladi. Konsepsiyada belgilangan vazifalar O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha Harakatlar strategiyasi talablari, uzluksiz ma’naviy tarbiya konsepsiyasi, milliy va jahondagi ilg‘or tajribalar mamlakatimizdagi ijtimoiy siyosiy o‘zgarishlar bilan uyg‘un ravishda amalga oshiriladi. Shiddat bilan o‘zgarayotgan dunyoda o‘quvchi-yoshlarni muvaffaqiyatli ijtimoiy hayotga tayyorlashda mas’uliyat, majburiyat kabi fazilatlarni shakllantirish kun tartibidagi asosiy masalalarga aylanib bormoqda.

Tarbiya shaxsda jismoniy, aqliy, ruhiy, axloqiy va ma’naviy sifatlarni shakllantirishga qaratilgan pedagogik jarayondir. Tarbiya insonning insonligini ta’minlaydigan eng qadimiy va abadiy qadriyatdir. Tarbiya fanining metodologik asoslarini ta’lim-tarbiyaga oid me’yoriy hujjatlar, tarbiya asoslari va manbalari,

tarbiya qonuniyatlari, metodlari va texnologiyalari tashkil etadi. Ta'limni texnologiyalashtirish-ta'lim jarayonida texnologiyalarni qo'llash asosida o'qitishdan ko'zlangan maqsadga erishishning muhim yo'nalishlari hamda eng maqbul yo'llari mutanosibligida qo'llanuvchi samarali texnik vositalar uzviyligida aniq g'oya va konsepsiyalar majmuiga bog'liq bo'lgan pedagogik jarayondir.

Tarbiya fanini o'qitishda ta'limga texnologiyalarni joriy etish,o'qitishning sifat-samaradorligini ta'minlash,qisqa vaqt ichida ko'proq ma'lumot yetkazish,o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi axborot almashinuvini tezlashtirish va amaliy faoliyatning samaradorligini ta'minlash imkoniyatini beradi. Zamonaviy ta'limni tashkil etishga qo'yiladigan muhim talablardan biri qisqa vaqt ichida yuksak natijalarga erishishdir.

Bunda o'quvchilarga muayyan bilimlarni yetkazib berish,ular faoliyatini nazorat qilish va egallangan bilim,ko'nikma,malakalarni baholashga alohida e'tibor beriladi. Fanni o'qitishda o'qituvchi-pedagogning mahoratini oshirishning o'ziga xos xususiyatlari mamlakatimiz va xorijiy mamlakatlarda chop etilayotgan pedagogik texnologiyalar va uzluksiz tarzda kuzatib borishdan iborat. Ta'lim tizimining moddiy-texnik bazasini boyitish va zamonaviy texnologiyalar bilan ta'minlashni davrning o'zi taqozo etmoqda. Tarbiya fanini o'qitishda didaktik o'yinlardan foydalanish ta'lim jarayonida o'quvchilarni o'qitish,tarbiyalash va kamol toptirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Didaktika-ta'lim nazariyasi hisoblanadi. Didaktik o'yinlar esa o'quvchilarning ijodiy ish faoliyatini kuchaytiradi,ixtiyoriy diqqatini jamlashga yordam beradi,shuningdek xotirani takomillashtiradi.Didaktik o'yin jarayonida o'quvchilar o'zlari sezmagan holda juda ko'p harakatlarni,mashqlarni bajaradilar,turli masalalarni yechadilar. Didaktik o'yinning tarbiyaviy maqsadi-mustaqillik irodani tarbiyalash,muayyan yondashuvlar,nuqtai-nazarlar,ma'naviy estetik va dunyoqarashni shakllantirishdagi hamkorlikni jamoaga kirib keta olishni,kommunikativlikni tarbiyalashga qaratilgan bo'ladi.

O'yinli texnologiyalar turli shaklda bo'lsada, ularning barchasi o'z mazmuniga ko'ra yagona maqsad sari yo'naltirilgan,ya'ni ular o'quvchilarning nazariy

bilimlarini chuqurlashtirish, kengaytirish, egallangan nazariy bilimlardan amaliyotda mustaqil va samarali foydalana olish ko'nikmalarini hosil qilish, ularni ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlarni uyushtirishga tayyorlash, ijtimoiy faollikni shakllantirish, yetuk axloqiy sifatlarni tarkib toptirish, teran va sog'lom fikr, keng dunyoqarash egasi bo'lgan komil inson shaxsini kamol toptirishdan iborat vazifani hal etadi. O'qituvchi-pedagog avval o'quvchilarni individual, so'ngra guruhli o'yinlarga tayyorlashi va uni o'tkazishi o'yin muvaffaqiyatli chiqqandan so'ng esa, ularni ommaviy o'yinlarga tayyorlashi lozim. Chunki, o'quvchi didaktik o'yin mashg'ulotlarida faol ishtirok etishlari uchun zaruriy bilim, ko'nikma va malakalarga ega bo'lishlari, guruh jamoasi o'rtasida hamkorlik hamda o'zaro yordam vujudga kelishi lozim.

Davlatimiz tomonidan ta'lim sohasiga o'quvchilarning intellektual salohiyati, mustaqil va ijodiy fikrlash qobiliyatlari tafakkurini rivojlantirish, egallangan bilimlarini amaliyotda qo'llay olishlari, amaliy ko'nikma va malakalarini hosil etishga katta e'tibor berilmoqda. Ushbu vazifani amalga oshirish uchun o'quv-tarbiya jarayonining barcha imkoniyatlari, pedagogik texnologiya va axborot texnologiyalari didaktik vosita va usullaridan samarali foydalanish zarurati davlat ta'lim siyosatida muhim o'rin tutadi. Umumta'lim maktablari ta'lim tizimidagi didaktik o'yinlar yangi o'quv materialini o'zlashtirishga, mustahkamlashga, o'quvchining ijodiy qobiliyatini rivojlantiruvchi umummilliy ko'nikmalarini shakllantiruvchi masalalar majmuini yechishga qaratiladi.

Uzluksiz ma'naviy tarbiya Konsepsiyasida dunyo pedagogik tajribasi va yutuqlari

“Uzluksiz ma'naviy tarbiya Konsepsiyasi”da belgilanganidek, uzluksiz ma'naviy tarbiya bu juda katta ijtimoiy jarayon hisoblanadi. Bugun tobora shiddat bilan o'zgarayotgan dunyoda yoshlarni ijtimoiy hayotga tayyorlashda mas'uliyat, majburiyat, ma'naviyat, huquqiy ong va huquqiy madaniyat, ma'rifatlilik, bag'rikenglik, kabi fazilatlarni shakllantirish kun tartibidagi asosiy masalalarga aylanib bormoqda. Yoshlar tarbiyasida dunyoda yuz berayotgan murakkab geosiyosiy va mafkuraviy jarayonlarga to'g'ri baho bera olmaslik, ijtimoiy

muammolarni hal etishda to'g'ri qaror qabul qilish, hayotda o'z o'rnini topish bilan bog'liq bo'lgan aniq maqsadlarning shakllantira olmaslik kabi muammolar ham mavjud. Bular o'z navbatida, oila-jamiyat o'rtasidagi munosabatlarning uzilib qolishi, loqaydlik, huquqbuzarlik, "ommaviy madaniyat"ning turli ko'rinishlarini osonlikcha qabul qilinishi tuban ma'naviy illatlar girdobiga giriftor etayotir.

Aynan mamlakatdagi ta'lim - tarbiya tizimi milliy g'oya va mafkura g'oyalarini hayotga tatbiq etishda muhim omil hisoblanadi. Negaki, yosh avlod aynan ta'lim muassasalarida to'plangan ijtimoiy-ma'naviy, ma'rifiy tajribaga boy milliy tamoyillarni ilmiy va tarbiyaviy asosda ta'lim tizimida o'zlashtirib oladi. Aslida ham, ma'naviyatni ta'lim-tarbiyasiz insonga yetkazish, qaror toptirishning imkoni yo'q. Ta'lim va tarbiyani uyg'unlikda olib borish iqtisodiy, ijtimoiy va ma'naviy yuksalishga olib keladi.

O'rganilgan tajribalardan tahlil qiladigan bo'lsak, pedagoglar guruhdagi har bir bolaga hurmat asosida yondashib, bolalarni psixologik jihatlarni puxta o'rganish asosida faoliyatlarini amalga oshirsa, har qanday bolani ta'limga bo'lgan munosabatiga mehrini oshirishga xizmat qiladi. Bolalar boshqalar ularning har birini qabul qilishlari va hurmat qilishlarini ko'rganlarida hamda sezganlarida o'zlarini qulay his qiladilar va erkin tutadilar, shu bilan birga o'zlarining shaxsiy qiziqishlarini faol fikrlash asosida amalga oshiradilar.

E'tiborli va quvonarli tomoni shundaki, Konsepsiyada dunyoning pedagogik tajribasi va yutuqlari mujassamlashgan. Jumladan, Yevropa Ittifoqining tarbiyaviy tavsiyalari, AQSH tajribasidagi shaxs erkinligi, tadbirkorlik, muvaffaqiyatga erishishga intilish, Janubiy Koreyadagi yoshlar ongiga urf-odatlar, axloqiy ideallarni singdirish, Yaponiyaning "xarakterni shakllantirishga yo'naltirilgan ta'lim", Xitoyning yaxshilik, to'g'rilik, poklik, donolik va ishonchlilik kabi fazilatlarini tarbiyalashga qaratilgan pedagogik tajribalari o'rganilgan.

Shu o'rinda, tarbiya qancha erta boshlansa samarasi shuncha yuqori bo'ladi. Shuni inobatga olib axloqiy tarbiyani uzluksiz ta'lim tizimining birinchi bo'g'ini bo'lgan maktabgacha ta'lim tashkilotlarida boshlash va samarali tashkil etish muhimdir. Demak, oiladagi farzandlar tarbiyasi – oila va kundalik turmushda

mavjud bo'lgan oilaviy burch, hurmat, sadoqat, or – nomus kabi an'analarni avloddan – avlodga o'tkazish asosida uzluksizlik, tizimlilik bilan ifodalanadi. Maktabgacha yoshdagi davrning ahamiyati umuman bola shaxsini rivojlantirish uchun bebahodir. Shaxsning barcha muhim xususiyatlari, moyilliklari va qobiliyatlari aniq maktabgacha yoshda shakllanadi.

Konsepsiyada tarbiyaga yangicha, tizimli yondashuv, tayanch fazilatlarni kafolatli loyihalashtirish va o'rgatishda oila, maktabgacha ta'lim muassasasi hamda umumiy o'rta ta'lim muassasalarining pedagogik imkoniyatlarini to'liq ishlatish va ular orasida ilmiy-metodik hamkorlikni yangi darajaga ko'tarish masalasi rejalashtirilgan. Mazkur Konsepsiyada yoshlarga ta'lim berishda huquqiy pedagogik imkoniyatlarga alohida e'tibor qaratilgan. Yurtboshimiz ta'biri bilan aytganda: “Yangi O'zbekiston – maktab ostonasidan boshlanadi”, degan g'oya asosida umummilliy ta'lim-tarbiya tizimini tubdan isloh qilishga misli ko'rilmagan e'tibor qaratilmoqda. Ilm-fan, madaniyat va san'at, adabiyot, sport sohalarini rivojlantirish, ma'naviy-ma'rifiy ishlar samaradorligini oshirish, yoshlarning, ayniqsa, qizlarimizning iste'dod va qobiliyatini ro'yobga chiqarish borasida ham ko'p ishlar qilinmoqda».

Bugungi kunda yangilanayotgan O'zbekistonda amalga oshirilayotgan islohotlar zahirida inson manfaatlari ustunligini ta'minlash, jamiyatda xotin-qizlar mavqeyini oshirish, ularning huquq hamda imkoniyatlarini ustuvor qadriyatlardan biri sifatida himoya qilishga asosiy e'tibor qaratilgan. E'tiborli tomoni keyingi uch yilda huquqiy tenglikni ta'minlashning qonunchilik va institutsional negizini mustahkamlash yo'lida muhim choralar ko'rildi. Ayniqsa, xotin-qizlarning huquq va manfaatlari himoyasiga qaratilgan qariyb 20 ta normativ-huquqiy hujjat, shu jumladan 2 ta qonun, 1 ta Prezident qarori, 4 ta Prezident Farmoni, 13 ta Vazirlar Mahkamasi qarori qabul qilindi.

Mamlakatimizda ijtimoiy, iqtisodiy va siyosiy sohalarida xotin-qizlar hamda erkaklar uchun teng huquq va imkoniyatlarni yaratish orqali jamiyatimizda tinchlik va iqtisodiy barqarorlikni saqlashning omillari yaratilmoqda. Ana shundan kelib chiqqan holda “2020-2030-yillarda O'zbekiston Respublikasida huquqiy tenglikka

erishish strategiyasi” loyihasi tayyorlanib, davlat va nodavlat tashkilotlari bilan o‘zaro hamkorlik keng quloch yoymoqda!

Mazkur strategiyadagi ko‘zda tutilgan barcha yo‘nalishlar BMTning 2030-yilgacha mo‘ljallangan Barqaror rivojlanish maqsadlariga muvofiq ishlab chiqilgan. Zero, mamlakatimizning taraqqiy etishi, xalqimizni farovon hayot kechirishida yoshlarning bilimi, dunyoqarashi va tarbiyasi alohida o‘rin tutadi. Farzandlarimizni qanday tarbiyalashimiz, ularda individual va jins xususiyatlarini inobatga olgan holda qanday shaxsiy fazilatlarni rivojlantirishimiz bevosita ularning kelajakda qanday ayol va erkak bo‘lishiga, farzandlari uchun qanday ota-ona bo‘lishiga bog‘liq.

Xulosa qilib aytganda, yoshlarimiz, farzandlarimiz ongi, tafakkurini yot va zararli ta’sirlardan himoyalash, ichki dunyosini komillik sari yo‘naltirish orqali bo‘shliqlarni to‘ldirish bugunning dolzarb masalalaridan biridir.

O‘zbekistonda yoshlar tarbiyasini zamonaviy asosda ilmiy-texnologik isloh qilish tamoyillari

Davlatimiz rahbarining “Jamiyat hayotining tanasi iqtisodiyot bo‘lsa, uning joni, ruhi ma’naviyatdir”, degan so‘zlari mohiyatidagi uyg‘onish nafasi Hazrat Navoiy da’vatlariga mohiyatan uyg‘un bo‘lib, Uchinchi Renessans poydevorini yaratishga azm-u shijoat bilan kirishgan xalqimiz uchun tarbiya, yaxshi xulq, aql-idrok, bilim, ma’naviyat naqadar tengsiz qudrat va ruhiy manba ekanligini yana bir bor anglatdi. Demak, yuksak ma’naviyat bilan jamiyat hayotining tanasi bo‘lgan iqtisodiyot vujudiga jon, ruh kiradi, unga tiriklik, tengsiz yaratuvchi qudrat baxsh etiladi.

Negaki ma’naviyat va ma’rifat barcha zamonlarda tengsiz qudrat, baxt-saodat, tinchlik, bunyodkorlik, hamjihatlik mezoni, ruhiy poklanish va qalbni yuksaltiruvchi ne’mat bo‘lib kelgan. Chunki u millatni, xalqni, demakki, insonlarni yuksak fazilatlar, kamolotga yo‘llovchi axloqiy mezonlar asosida yashashga, xudbinlik, g‘aflat asiriga aylanmay hamisha yaxshilik yo‘lida bedor bo‘lishga, bu olamni obod qilishga, go‘zallikka burkashga chorlagan. Endilikda, “Ma’naviy-ma’rifiy ishlar tizimini tubdan takomillashtirish chora-

tadbirlari to'g'risida"gi qarorda ta'kidlanganidek, xalqimiz, ayniqsa, yoshlarni jaholat soyasidan asrash, tinimsiz chiranib yotgan ma'naviy tahdidlardan himoya qilish uchun tashkiliy-amaliy va ilmiy-tadqiqot ishlarini yangi talablar asosida yo'lga qo'yish, bu yo'nalishda davlat tashkilotlari, fuqarolik jamiyati institutlari, ommaviy axborot vositalari hamda xususiy sektorning ijtimoiy hamkorligini mustahkamlash borasidagi ishlarni yangi bosqichga ko'taradi. Mavjud muammolarni hal etish yoshlar ma'naviyatini yuksaltirishda ma'naviy-ma'rifiy ishlarning samarasi va ta'sirchanligini oshirish ko'lami va miqyosini yanada kengaytirish, mamlakat aholisi, avvalo, yoshlar qalbida Vatanimizda amalga oshirilayotgan islohotlarga daxldorlik hissini kuchaytirish, sohadagi ishlarni muvofiqlashtirish bo'yicha yagona tizim yaratish, yoshlarning ma'naviy-axloqiy kompetentligini rivojlantirishni talab etadi. Bu borada nafaqat respublikamiz, balki jahon ta'lim tizimida yoshlarning ma'naviy-axloqiy kompetentligini rivojlantirish metodikasi, raqobatbardosh kadrlar tayyorlash mexanizmi, yoshlarning axloqiy sifatlarini rivojlantirishning amaliy pedagogik tizimi, o'qitish modellari texnologik taraqqiyot g'oyalari bilan uyg'unlashtirilgan interfaol dasturlar ta'lim jarayoniga tatbiq etilgan. Birlashgan Millatlar Tashkilotining "XXI asrning Oliy ta'limi" Butunjahon deklaratsiyasi, UNESCOning "Oliy ta'limni isloh qilish va rivojlantirish" dasturiy hujjatlarida dunyo miqyosida ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini oshirishga, modulli ta'limni tashkil etishga, o'qitishning zamonaviy usullarini joriy etish orqali talaba-yoshlarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalash metodikasini yanada takomillashtirishga alohida e'tibor berilgan.

Jahon oliy ta'lim tizimida yoshlarni kasbiy ijtimoiylashtirish, ma'naviy-axloqiy kompetentligini rivojlantirish, ijtimoiy faolligi va tashabbuskorligini tarbiyalash metodikasini takomillashtirish bo'yicha ilmiy-tadqiqotlar olib borilmoqda. AQSH, Rossiya, Germaniya, Fransiya, Xitoy, Koreya kabi rivojlangan mamlakatlarda talaba-yoshlarning tafakkurini o'stirish, qobiliyatlarini erta aniqlash, ma'naviy-axloqiy tarbiyalash mexanizmlari samaradorligini oshirish metodikasini takomillashtirishda modulli o'qitish, "blended learning" (aralash

o'qitish), mahorat darslari, vebinarlar tashkil etilib kelinmoqda. Respublikamizda ko'pgina olimlar tomonidan ma'naviy-axloqiy tarbiya jarayonining turli jihatlari o'rganilgan hamda ushbu tadqiqotlar natijalarini ta'lim-tarbiya jarayonida qo'llash imkoniyatlari tavsiya etilgan. Bu tadqiqotlarning ba'zilar keng qamrovli bo'lgan ma'naviy-axloqiy tarbiya jarayonining ma'lum bir qirrasini tahlil etishga qaratilgan bo'lsa, boshqalari ta'lim-tarbiya jarayonida ma'naviy-axloqiy tarbiyaning mazmunini boyitishga va turli o'quv kurslarida yangi usullarini qo'llashga yo'naltirilgan, ta'lim muassasalarida tarbiyaviy ishlar tizimini takomillashtirish masalalari tadqiq etilgan.

IV. AMALIY MASHG'ULOT MATERIALLARI

1-amaliy mashg'ulot: "Tarbiya" fanining mazmuni va uni loyiha usulida o'qitish (2 soat amaliy)

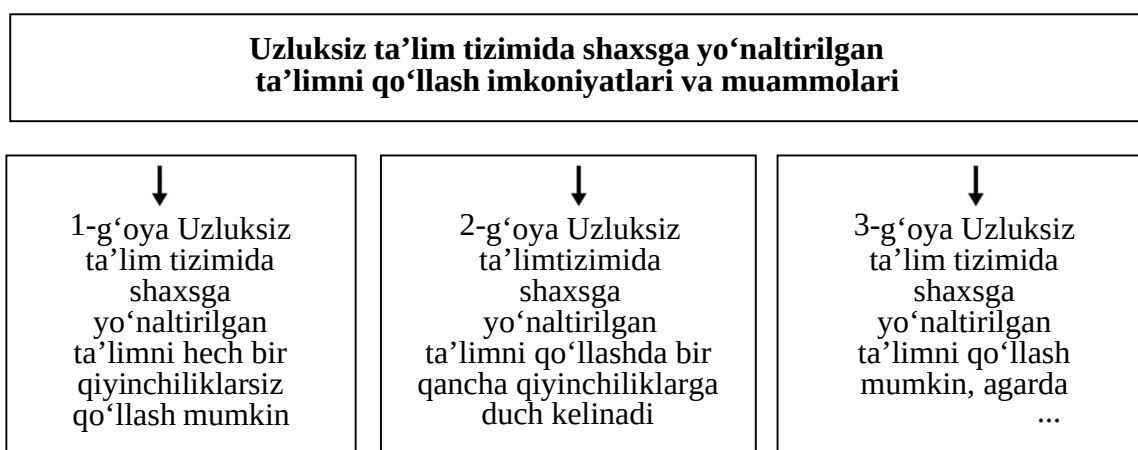
REJA:

1. "Tarbiya" fanini o'qitishda milliy pedagogikaning tajribalariga tayanish.
2. Loyiha usulida "Tarbiya" fanini o'qitish usul, shakl va vositalari.
3. Tarbiya jarayonida o'qituvchi va murabbiylarning maqomi.

Mashg'ulotning borishi

I. "Tarbiya" fanining mazmuni va uni loyiha usulida o'qitish " mavzusida "Qarorlar qabul qilish texnologiyasi" grafik organayzeri yordamida bahs- munozara tashkil etish.

Tinglovchilarga quyidagi ish qog'ozi taqdim etiladi:

Q A R O R

Qadamba-qadam metodi

Trening maqsadi: tinglovchilarning etik savodxonligini tekshirish.
Treningdan kutiladigan natija: tinglovchilar bir-biriga qarama-qarshi so'zlarni topish orqali yaxshi, iliq so'zlar va unga qarama-qarshi bo'lgan sovuq, yomon so'zlar bilan tanishadilar, ularning hyotdagi o'rnini aniqlaydilar, bu so'zlarni o'z faoliyaglarida qo'llash darajasini belgilaydilar. Mashgulotni o'tkazish tartibi. Mashg'ulot «qadamba-qadam» usuli asosida tashkil etiladi. Ya'ni mashg'ulot

davomida amalga oshirilishi kerak bo'lgan har bir ish bir qadam deb olinadi va har bir qadamda tinglovchilar biron-bir faoliyatda ishtirok etadilar yoki biron-bir ish bajaradilar. Misol tariqasida, «Bir-biriga qarama-qarshi ma'noli so'zlarni ayt» mavzusidagi tarbiyaviy mashg'ulotni o'tkazish gartibini keltiramiz:

1-qadam - tinglovchilar tarbiyachi tomonidan tarkatma materialda yozilgan so'zlarni diqqat bilan ukib chikishlari va xar bir so'zning karshisiga axamiyati buyicha qarama-qarshibulgan so'zlarni yozishlari zarur: Yaxshilik - Raxmdillik - Mas'uliyag - Xaqqoniylik - Ziyraklik - Saxovat - Erkinlik - Adolat –

2-qadam - tinglovchilardan har bir so'zga ta'rif berishi talab qilinadi.

3-qadam - guruhdarga bo'linib, keltirilgan so'zlar ishtirokida hikoya yoki ertak tuzish tavsiya etiladi.

4-qadam — guruhlarda bir-birlarining hikoyalari (ertaklari) yuzasidan savol-javoblar o'tkaziladi.

5-qadam — guruh ishlari o'zaro baholanadi.

6-qadam — tarbiyachi mashg'ulotni yakunlaydi

2-Mavzu: Tarbiya darslarida loyihaga asoslangan ta'lim texnologiyasidan foydalanish mexanizmlari (2 soat amaliy)

REJA:

1. Tarbiyaviy ishlar jarayonida milliy va umuminsoniy qadriyatlarga nisbatan hurmatni shakllantirish.

2. O'qituvchilar tarbiya ishlarini tashkil etish va boshqarishda ilg'or pedagogik tajribalarni aniqlash.

3. Tarbiyada oilaning ta'lim muassasasi bilan o'zaro samarali hamkorligini mustahkamlash mexanizmlari

Tarbiyada ibrat-numana ko'rsatishning tutgan o'rni

Farzandlarimizning kelajakda komil inson bo'lib yetishishlarida oila va jamiyatda yaxshi tarbiya olishning o'rni beqiyosdir. Ota-ona, ustoz-murabbiylar, rahbar va yoshi kattalar qancha madaniyatli, odobli bo'lsa, shu jamiyat va muhitda o'sayotgan shaxslar ham shunchalik odobli bo'lib yetishadi. Bunday sermas'uliyat ijtimoiy ishni amalga oshirish, ya'ni yoshlarimizning odobli, xushxulqli, vijdoni pok kishilar bo'lib yetishishlari uchun o'z xulq-atvorimiz bilan ularga yaxshi ibrat va namuna bo'lishimiz bugungi kunning dolzarb masalasi hisoblanadi. Ilgarigi zamonda shunday maqol bor edi: «Domlaning aytganini qil-u, qilganini qilma». Hozir bu maqol eskirdi: o'smir va o'spirinlar ko'pincha ustozlari va kattalarning

tashqi yashash tarzidan oʻrnak oladilar, yaʼni ular «domlani qilganini... qilishadi». Bu oʻrinda ularning quyidagi haqli eʼtirozlarini inobatga olish zarur.: «Nima uchun chekmagin, ichmagin deyishadi-yu, oʻzlari chekishadi, ichishadi?», «Nima uchun rost gapirgin deyдилar-u, oʻzlari yolgʻon soʻzlayдилar?», «Nima uchun toʻgʻri, halol boʻlish kerak deyдилar-u, oʻzlari pora oladilar?». Agar oʻqituvchi va boshqa ana shunday soʻzda toʻgʻri-yu, amalda notoʻgʻri ish tutishsa, shogirdlari qanday qilib uni hurmatlaydi? Undan nimani oʻrnak qilib oladilar? Shu maʼnoda tarbiyachi har vaqt oʻz soʻziga amal qilishi va soʻzining ustidan chiqishi kerak. Ibratning aynan ana shu jihati komil inson tarbiyasida katta ahamiyatga ega.

Bulardan tashqari Sharq mamlakatlarida axloq va taʼlim-tarbiyaga oid «Rushnoinoma», «Qobusnoma» Fariddin Attorning «Pandnoma»si, Oʻbayd Zakoniyning «Sad pand» kabi asarlari keng tarqalgan. Ilk oʻrta asrlarda Arastu va uning izdoshlarining risolalari arab tiliga tarjima qilindi va ularning taʼlimotlari Al-Kindiy, Farobiy, Beruniy, Ibn Sino, Umar Xayyom, Nasriddin Tusiy, Jomiy, Navoiy va boshqa Sharq faylasuflari tomonidan oʻrganildi va boyitildi.

Demak, bugungi yoshlarimizning kamoloti va unga mos dunyoqarashi muntazam ravishda takomillashib, rivojlanib borishida ibrat-namunaning oʻrni beqiyosdir. Bu oʻz navbatida Ozod va Obod Vatan, erkin va farovon hayot yaratuvchilarining ongli aʼzolarini tayyorlashni kafolatlaydi.

Tarbiya fanini oʻqitishda "Ishchanlik oʻyini" ssenariysidan foydalanish texnologiyasi

Ishchanlik oʻyini ssenariysi quyidagilardan iborat: faoliyat maqsadi; oʻyin vazifasi, oʻrganiladigan muammo tafsiloti; vaziyatning tafsiloti va ishtirok etuvchilarning tasnifi. Oʻyinga kirishish quyidagilarni anglatadi:

– guruhni shakllantirish;

– mashgʻulotlarning bosh maqsadini ifodalash;

– muammo va vaziyatni vujudga keltirish;

– rollarni taqsimlash;

– oʻyin reglamentini oʻrnatish;

– materiallar, yoʻriqnomalar, qoidalar va koʻrsatmalar toʻplamini tarqatish;

– maslahatlar berish.

Rollar qurʼa tashlash yoʻli bilan taqsimlanadi. Reglamentga, muloqot etikasiga, faollikni namoyish etishga va oʻyinning oxirigacha ishtirok etilishiga alohida eʼtibor qaratiladi.

“Qanday?” diagrammasi

Quyidan yuqoriga bosqichma-bosqich boʻysunuvchi “Qanday?” diagrammasi

Muammo to'g'risida umumiy tasavvurlarni olish imkonini beruvchi, mantiqiy savollar zanjiri.

Tizimli fikrlash, tuzilmaga keltirish, tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Kichik guruhlariga birlashadilar, taqqoslaydilar, o'zlarining chizmlarini to'ldiradilar. Umumiy chizmaga keltiradilar.

Diagrammani tuzish qoidasi bilan tanishadilar. Alohida/kichik guruhlarda diagrammani tuzadilar.

Ish natijalarining taqdimoti.

«Qanday?» diagrammasini qurish qoidalari.

1. Ko'pgina hollarda muammoni yechishda "nima qilish kerak"ligi to'g'risida o'ylanib qolmasligingiz kerak. Asosan muammo, uni yechishda "buni qanday qilish kerak?", "qanday"asosiy savollar yuzaga kelishidan iborat bo'ladi.

"Qanday" savollarining izchil berilishi quyidagilar imkonini beradi:

muammoni yechish nafaqat bor imkoniyatlarni, balki ularni amalga oshirish yo'llarini ham tadqiq qilish;

quyidan yuqoriga bosqichma-bosqich bo'ysunadigan g'oyalar tuzilmasini aniqlaydilar.

Diagramma strategik darajadagi savollar bilan ishlashni boshlaydi. Muammoni yechishning pastki darajasi birinchi galdagi harakatlarning ro'yxatiga mos keladi.

1. Barcha g'oyalarni o'ylab o'tirmasdan, baholamasdan va taqqoslamasdan tezlikda yozish kerak;

Diagramma hech qachon tugallangan bo'lmaydi: unga yangi g'oyalarni kiritish mumkin;

Agarda chizmada savol uning "shoxlarida" bir necha bor qaytarilsa, unda u biror muhimlikni anglatadi. U muammoni yechishning asosiysi bo'lishi mumkin;

Yangi g'oyalarni grafik ko'rinishda: daraxt yoki kaskad ko'rinishidami, yuqoridan pastgami yoki chapdan o'ngda qayd qilinishini o'zingiz hal etasiz;

Agarda siz o'zingizga to'g'ri savollar bersangiz va uning rivojlanish yo'nalishini namoyon bo'lishida ishonchni saqlasangiz, diagramma, siz har qanday muammoni amaliy jihatdan yechimini topishingizni kafolatlaydi

Pedagoglarda innovatsion yondashuvning qaror topishi bosqichlarining mos raqamlarini yozing.

Bosqichlar	Raqamlar
Pedagog o'qitish va tarbiyalashga oid o'z konsepsiyasi yoki metodikasini yaratadi	
Yangi g'oyani amalga oshirish mazmuni, shakl va metodlarini tizimlashtiradi	
Mavjud tizimga yangi g'oyalarni, metodlarni kiritadi	
Tayyor metodik tavsiyanoma (mavjud innovatsiya)lardan foydalaniladi	

Ta'lim innovatsiyalari turlariga mos keladigan innovatsiya turlarini yozing: 1) faoliyat yo'nalishiga ko'ra; 2) kiritilgan o'zgarishlarning tavsifiga ko'ra; 3) o'zgarishlarning ko'lamiga ko'ra; 4) kelib chiqish manbaiga ko'ra.

Jamoa tomonidan bevosita yaratilgan yoki o'zlashtirilgan innovatsiyalar	Radikal, modifikatsiyalangan, kombinatsiyalangan innovatsiyalar	Pedagogik jarayonda yoki ta'lim tizimini boshqarishda qo'llaniladigan innovatsiyalar	Tarmoq (lokal), modul va tizim innovatsiyalari

GLOSSARIY

Axloq normasi – kishilarning xulq, fe'l-atvorlarini tartibga soluvchi axloqiy talablar mezonidir.

Axloqiy tarbiya - O'quvchilar tomonidan o'zlashtirilgan nazariy ma'naviy-axloqiy bilimlar negizida ijtimoiy faoliyatni tashkil etish borasida ko'nikma va malakalarni hosil qilish, axloqiy sifatlarni qaror toptirishga yo'naltirilgan murakkab dinamik jarayon.

Avtoritar texnologiya – o'quv jarayonda pedago yagonasub'ekt sifatida namoyon bo'ladi, talabalar esa faqatgina «ob'ekt» vazifasini bajaradi.

Adaptatsiya– ta'lim jarayonini o'quvchi shaxsiga, turar joyi sharoiti, moliyaviy sharoiti, psixologik va fiziologik xususiyatlariga moslashtirish.

Agreement– talaba bilan ikkala oliy ta'lim muassasining ECTS koordinatalari orasida tayyorlash mazmuni, o'qish tartibi va muddatlari, attestatsiya tadbirlari, o'quv rejalaridagi farqni bartaraf etish tartiblari haqida o'zaro kelishuvlarini anglatadi.

Bakalavriat– o'rta maxsus kasb-hunar ta'limi negizida oliy ta'lim yo'nalishlaridan biri bo'yicha fundamental bilimlar beradigan, o'qish muddati to'rt yildan kam bo'lmagan tanyach oliy ta'lim.

Baholash – o'rganilgan materialni konkret maqsad uchun baholash ko'nikmasini anglatadi.

Bilim – bir butunlikni tashkil qiluvchi qismlar orasidagi ularning ichki zaruriyatidan kelib chiqqan bog'liqlikdir. Bilim kishidan kishiga ma'lumot (axborot) orqali o'tadi.

Bilish – o'rganilgan materialni konkret faktordan boshlab butun bir nazariyagacha esda saqlash va qayta tiklashni anglatadi.

Boshqarish – jarayonni rejalashtirilgan maromda amalga oshirish, o'qitish maqsadlariga erishish dasturini ro'yobga chiqarish uchun xizmat qiladi.

Davlat ta'lim standartlari – me'yoriy hujjat bo'lib, umumiy o'rta, o'rta maxsus, kasb-hunar va oliy ta'lim mazmuniga hamda sifatiga qo'yiladigan talablarni belgilaydi.

Dastur – o'quv predmetining mazmuni, uni tahsil oluvchilar tomonidan o'zlashtirilishining eng maqbul usullari, tartibi, axborot manbalarini o'zida mujassamlashtiruvchi me'yoriy hujjatdir.

Didaktika – grekcha didaskien so'zidan olingan bo'lib, o'qitaman, o'qishni o'rgataman ma'nolarini anglatadi. Didaktika – bu o'qitish nazariyasidir. Didaktika o'qitish jarayonining shakllari, metodlari, tamoyillari, mazmuni, vazifasi va maqsadlarini ishlab chiqadi.

Identifikatsiyalangan o'quv maqsad – talabalar xatti-harakatlari orqali ifodalangan rejalashtirilgan o'quv natijalarini to'la tashxislash va o'qitishni qayta

takrorlanish imkoniyat yaratish uchun, o'quv maqsadlari shundan aniq qo'yilishi kerakki, unga erishilganligini ikkilanmasdan aniqlash mumkin bo'lsin.

Ijodiy izlanish – pedagog boshchiligida qo'yilgan muammolar, masalalarni echishning yo'llarini faol izlashni tashkil etish usuli, fikrlash jarayoni produktiv (unumli) xarakterga ega bo'ladi.

Imitatsion o'yinlar – bo'lim, sex, korxona tashkilotning faoliyati-imitatsiya qilinadi. Imitatsion o'yinlar ssenariyasi, hodisa syujetidan tashqari, imitatsiya qilinadigan jarayon va ob'ektlar tarkibi va ahamiyati haqidagi tavsilotlarni o'z ichiga oladi.

Individual yondashish – bu pedagogik tamoyilga ko'ra, pedagogik jarayonda pedagogning talabalar bilan o'zaro munosabati, ularning shaxsiy xususiyatlarini hisobga olgan holda quriladi va butun guruh hamda har bir alohida talabaning rivoji uchun psixologik-pedagogik muhit yaratiladi.

Individual o'qitish – bu o'quv jarayonini tashkil etishning shakli bo'lib, bunda pedagog va talaba yakkama-yakka o'zaro ta'sir ko'rsatadilar, talaba o'quv vositalari (kitoblar, kompyuter va h.k) yordamida uzluksiz mustaqil ta'lim oladi.

Individuallashtirilgan o'qitish texnologiyasi – bunda o'quv jarayonini tashkil etishda individual yondashish va o'qitishning individual shakli ustuvor hisoblanadi.

Individuallashtirilgan o'qitish – bunday o'quv jarayonini tashkil etishda individual yondashish asosida o'qitish yo'llari, usullari, sur'ati tanlanadi va turli o'quv-uslubiy psixologik-pedagogik hamda tashkiliy boshqaruv tadbirlari orqali ta'minlanadi.

Ishlab chiqarish amaliyoti – kasbiy tayyorgarlikning yakuniy bosqichini tasvirlaydi va o'qitishning so'nggi oylarida o'tkaziladi.

Kompyuterlashtirilgan o'qitish texnologiyasi – bu kompyuterdan foydalanishga asoslangan o'qitishdir.

Kredit – (EuropeanCreditTransferSystem (ECTS) sinovdan o'tdi (zachyot), ma'lum bir kursni o'quv yurtida o'tganligi haqida guvohnoma ma'nosini anglatadi.

Qo'llash – o'rganilgan materialni konkret shartlarda va yangi vaziyatlarda qo'llash ko'nikmalarini anglatadi.

Ko'nikma – biror shaxsning muayyan faoliyatini muvaffaqiyatli bajarishi uchun shart-sharoitlar yaratib beruvchi, tashqaridan kuzatish mumkin bo'lgan harakatlari va reaksiyalari tushuniladi.

Malaka – ongli ravishda amalga oshirilgan faoliyatning tarkibiy qismiga kiruvchi avtomatik tarzda bajariladigan ko'nikmalar.

Masofaviy o'qitish – bu masofadan turib o'qitish, qaysiki o'quv mashg'ulotlarining barchasi yoki ko'p qismi telekommunikatsion va zamonaviy axborotlashtirish texnologiyalar asosida olib boriladi.

Metodologiya – metod va logiya iboralarining birligida bilim faoliyati usuli, tuzilishi vositalari va mantiqiy tartibiyi haqidagi ta’limot ma’nosini anglatadi.

Modul – bu fanning fundamental tushunchasini taqdim etadi: muayyan jarayoni yoki qonuni bo‘limi, muayyan katta mavzusi, o‘zaro bog‘liq tushunchalar guruhi.

Modulli o‘qitish – xalqaro tushuncha – modul bilan bog‘liq bo‘lib («modul», lotincha modulus), uning bitta ma’nosi faoliyat ko‘rsata oladigan o‘zaro chabarchas bog‘liq elementlardan iborat bo‘lgan tugunni bildiradi.

Operatsion o‘yinlar – tegishli ish jarayoni, ularni bajarish shart-sharoitini modellashtiradilar. Ular ma’lum bir o‘ziga xos operatsiyalarni: - masalalar echish, ma’lum bir usulni o‘zlashtirishga yordam beradilar.

Pedagogik o‘yin – bu faoliyat turi vaziyatlar sharoitida, o‘qitishni aniq maqsad qilib qo‘ygan jamoatchilik tajribasini qayta tiklash va o‘zlashtirishga qaratilgan bo‘lib, o‘z-o‘zini boshqarishni takomillashtiradi va pedagogik natijalarni ro‘yobga chiqaradi.

Pedagogik taksonomiya – (grek so‘zlari «taxis» - tartib bilan joylashtirish va «nomos» - qonundan kelib chiqqan) – o‘quv maqsadlarining toifalarga va ketma-ketlik darajalarga tasniflab, o‘quv fani bo‘yicha maqsadlarining aniq tizimni tuzish.

Pedagogika – yunoncha so‘z bo‘lib, «bolani etaklash» ma’nosini bildiradi.

Pedagogik-texnologik xarita– pedagogik texnologiyaning qayta takrorlanadigan o‘qitish siklini tashkil etuvchi hujjatlaridan biridir.

Produktiv o‘zlashtirish darajasi – bunda o‘quvchi olgan bilimining noan’anaviy masalalarni echishda mustaqil fikr yuritishi talab qilinadi.

Psixodrama va sotsiodrama – bu rolli o‘yinga, ishbilarmonlik teatriga o‘xshagan bo‘lib, faqat bu erda sotsial-psixologik masalalar echiladi. Bunday masalalar jumlasiga jamoadagi vaziyatni his kila olish, boshqa kishini ruhiy holatini to‘g‘ri baholash va uni o‘zgartira olish, u bilan unumli muloqotga kira olish kiradi.

Reproduktiv – ushbu test topshiriqlarida sinalluvchidan oldin o‘rganilgan tartib asosida mustaqil ish bajarish talab etiladi. Ulardan oldingi yodlangan algoritmlar, qoidalarni eslash talab etiladi.

Rolli o‘yinlar – ma’lum bir shaxsning vazifa va majburiyatlarini bajarishdagi ruhiy holatlari xatti-harakati ishlanadi, rollar majburiy mazmuni.

Sintez – elementlardan, bo‘limlardan yangilikka ega bo‘lgan yaxlitlikni yaratish ko‘nikmasini anglatadi.

Credits-host– universitetida (qabul qilgan universitet) muvaffaqiyatli o‘tilgan barcha fanlar Post-universitetda (talabani boshqa OTMga jo‘natgan universitet) hisobga olinishi zarur.

Barkamol shaxs – bu adolatli, vijdonli, iymon-e'tiqodli, mehr-muruvvatli, irodali, or-nomusli, matonatli va chidamli, erkin fikrlovchi, o'z xalqining daholari uchun kurashuvchi, hur fikrli va istiqloq g'oyalari bilan sug'orilgan, o'z Vataniga fidoyilik bilan xizmat qiluvchi, tadbirkor va tashabbuskor ozod ShAXSDIR.

Tarbiya – inson shaxsi ma'naviy qiyofasini shakllantirishga qaratilgan say – harakatlar tizimidir. Tarbiya – keng ma'noda u yoki bu sifatlarning yoki ijtimoiy guruhlarining maqsadlariga muvofiq odamlarning yangi avlodlariga avval avlodlarning ijtimoiy – tarixiy tajribasini uzatish vositasi bilan jamiyatning rivojlanishini ta'minlovchi vazifasi. Tarbiyalashning tor ma'nosi – ijtimoiy institutlar doirasida va ta'sirida ijtimoiy amaliyotning har bir doirasidagi hayotiy faoliyatiga, ijtimoiy vazifalarni va rollarni bajarishga tayyorlash maqsadida shaxsni ongli, maqsadga yo'naltirilgan, muntazam shakllantirish jarayoni.

Tarbiya vazifasi – ma'naviy manbalar va hozirgi zamon talablari va ehtiyojlarini nazarda tutilgan holda o'qituvchining o'quvchi bilan aniq bir maqsadga qaratilgan tarbiyaning samaradorligi tarbiyaning qanday metodidan foydalanishga bog'liq.

Tarbiya jarayoni – tarbiya jarayonining mohiyati va jamiyat taraqqiyotidagi roli nihoyatda beqiyosdir. Insonni tarbiyalash, uni bilim olishga, mehnat qilishga undash va bu xatti-harakatini asta-sekin ko'nikmaga aylantirib borish lozim.

Tarbiya maqsadi – talaba-yoshlarda milliy g'oya va milliy mafkurani shakllantirishda ilmiy pedagogik tadqiqot metodlari qo'llaniladi.

Tarbiya metodlari – metod lotincha metodoc – yo'l so'zidan olingan. Metod tadqiqot yo'li, nazariya, ta'limot deb tarjima qilinadi. Ilmiy tushuncha sifatida «metod» so'zi keng ma'noda muayyan maqsadga erishish yo'li tushuniladi.

Tabaqalashtirilgan o'qitish – o'quv jarayonini tashkil etishni bu shakli umumiy didaktika tizimiga asoslangan bo'lib, maxsus tashkil ettirilgan talabalarning gomogen guruhlarida, o'quv jarayonini maxsuslashtirishni ta'minlaydi.

Tahlil – bu toifa o'rganilgan material tarkibini bo'laklarga bo'lib, uning tuzilmasini yaqqol ko'rsatish ko'nikmalarini anglatadi.

Ta'lim axboroti – muayyan faoliyatturi, ixtisosini amalga oshirishda qo'llashi uchun, ta'lim oluvchiga berish kerak bo'lgan bilimdir.

Ta'lim – bilim berish, malaka va ko'nikma hosil qilish jarayoni, kishini hayotga tayyorlashning asosiy vositasidir.

Ta'lim texnologiyasi – bu ta'limiy axborotlarni manbadan iste'molchiga uzatishda qo'llaniladigan didaktik uslublar majmuasidir.

Texnologiya – yunoncha so'z – «texno» - san'at va «logos» - o'rganish. Materiallar yoki yarim fabrikatlarni olish, ishlov berishi va qayta ishlash usullarini ishlab chiquvchi va takomillashtiruvchi ilmiyfondir.

Tushunish – uning ko‘rsatkichi, materialni bir shakldan boshqa shaklga o‘tkazilishi bo‘lishi mumkin materialni intepretatsiyasi yoki hodisa va voqealarning kelajagini oqibatlar bashorat qilish.

Tushuntirish-ko‘rgazmali yondashuv – o‘qituvchilar mashg‘ulot davomida o‘quv uslubiy adabiyotlardagi ko‘rgazmali vositalar orqali «tayyor» holda bilim oladilar.

Transferancy– bu ECTS (EuropeanCreditTransferSystem) tizimiga xohlagan shaxs yoki tashkilotning to‘siqsiz kirishiga shart –sharoit yaratish.

O‘qitish metodlari – o‘qitish maqsadga erishish uchun, ta’lim oluvchilarning faoliyatini tashkil etish va boshqarish, o‘qituvchi va o‘quvchi munosabatlari haqida nazariy tushncha beruvchi didaktik kategoriya tushuniladi.

O‘rgatuvchi modul – o‘qitishning muayyan modul birligi bo‘yicha mazmuni, o‘quvchining o‘quv harakatlarini boshqarish tizimi, muayyan mazmun bo‘yicha bilimlar nazorati tizimi va uslubiy ishlanmalar mazmunidan iboratdir

ADABIYOTLAR RO‘YXATI

I. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining asarlari

1. Mirziyoev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. – T.: “O‘zbekiston”, 2017. – 488 b.
2. Mirziyoev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo‘limizni qat’iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko‘taramiz. 1-jild. – T.: “O‘zbekiston”, 2017. – 592 b.
3. Mirziyoev Sh.M. Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir. 2-jild. T.: “O‘zbekiston”, 2018. – 507 b.
4. Mirziyoev Sh.M. Niyati ulug‘ xalqning ishi ham ulug‘, hayoti yorug‘ va kelajagi farovon bo‘ladi. 3-jild.– T.: “O‘zbekiston”, 2019. – 400 b.
5. Mirziyoev Sh.M. Milliy tiklanishdan – milliy yuksalish sari. 4-jild.– T.: “O‘zbekiston”, 2020. – 400 b.

II. Normativ-huquqiy hujjatlar

1. O‘zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. – T.: O‘zbekiston, 2018.
2. O‘zbekiston Respublikasining 2020 yil 23 sentyabrda qabul qilingan “Ta’lim to‘g‘risida”gi O‘RQ-637-sonli Qonuni.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi “2022 — 2026 yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi PF-60-sonli Farmoni.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 26 sentyabr “Oliy ta’lim muassasalariga kirish uchun nomzodlarni maksadli tayyorlash tizimini yanada takomillashtirish to‘g‘risida”gi PQ-3290-sonli Qarori.
5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 8 oktyabr “O‘zbekiston Respublikasi oliy ta’lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi PF-5847-sonli Farmoni.
6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 29 oktyabr “Ilm-fanni 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi PF-6097-sonli Farmoni.
7. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 3 dekabrda “Iqtidorli yoshlarni saralab olish tizimi va akademik litseylar faoliyatini takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida” PQ-4910-son Qarori.
8. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022 yil 1 iyundagi “Akademik litseylar rahbar va pedagog xodimlarining uzduksiz malakasini oshirish tizimini joriy etish to‘g‘risida” 296-son Qarori.
9. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020 yil 6 iyuldagi “Umumiy o‘rta ta’lim muassasalarida “Tarbiya” fanini bosqichma-bosqich amaliyotga joriy etish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 422-son Qarori.
10. 15. - O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019 yil 31 dekabrda “Uzluksiz ma’naviy tarbiya konsepsiyasini tasdiqlash va uni amalga oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 1059-son Qarori

III. Maxsus adabiyotlar

1. Asekretov O.K., Borisov B.A., Bugakova N.Yu. i dr. Современные образовательные технологии: педагогика и психология: монография. – Novosibirsk: Izdatelstvo sRNS, 2015. – 318 s.

2. Belogurov A.Yu. Modernizatsiya protsessa podgotovki pedagoga v kontekste innovatsionnogo razvitiya obshchestva: Monografiya. – M.: MAKSS Press, 2016. – 116 s. ISBN 978-5-317-05412-0.
3. Gulobod Qudratulloh qizi, R.Ishmuhammedov, M.Normuhammedova. An'anaviy va noan'anaviy ta'lim. – Samarqand: "Imom Buxoriy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi" nashriyoti, 2019. 312 b.
4. Muslimov N.Ava boshqalar. Innovatsion ta'lim texnologiyalari. O'quv-metodik qo'llanma. – T.: "Sano-standart", 2015. – 208 b.
5. Ishmuhammedov R., Abduqodirov A., Pardaev A. Ta'limda innovatsion texnologiyalar (ta'lim muassasalari pedagog-o'qituvchilari uchun amaliy tavsiyalar). – T.: "Iste'dod" jamg'armasi, 2008. – 180 b.
6. Ishmuhammedov R., Abduqodirov A., Pardaev A. Tarbiyada innovatsion texnologiyalar (ta'lim muassasalari pedagog-o'qituvchilari uchun amaliy tavsiyalar). – T.: "Iste'dod" jamg'armasi, 2009. – 160 b.
7. Topildiev V. Ta'lim va tarbiya jarayonlarini tashkil etishning me'yoriy-huquqiy asoslari. - Toshkent: "Universitet". 2015. – 245b.
8. Quronov M., Turaev Sh. va boshq. Milliy tarbiya va yoshlar dunyoqarashini shakllantirish. o'quv qo'llanma, "Muharrir" nashriyoti 2017y. 18b.t
9. Kodirov A., Quronov M.va boshq.Fazilatli avlod: 7-18yosh gacha bo'lgan bolalarni tarbiyalash bo'yicha qo'l anma. "Muharrir" nashriyoti 2019 y.
10. Olimov Sh.Sh.. Ma'naviy-axloqiy tarbiya asoslari. (Monografiya). – T.: «Fan va texnologiya», 2015, 228 bet.

IV. Internet saytlar

1. <http://edu.uz> – O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi
2. <http://lex.uz> – O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi
3. <http://lib.bimm.uz> –Bosh ilmiy-metodik markazi
4. <http://ziyonet.uz> – Ta'lim portali Ziyonet
5. <http://natlib.uz>–Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston Milliy kutubxonasi.
6. [http:// pedagog.uz](http://pedagog.uz)
7. <http://ndpu.uz>